

7. Universités d'été de l'architecture : Fleur Pellerin annonce une stratégie nationale pour l'architecture. *Ministère de la Culture*: веб-сайт. URL: <http://www.culture.gouv.fr/Presse/Archives-Presses/Archives-Communiquees-de-presse-2012-2018/Annee-2014/Universites-d-ete-de-l-architecture-Fleur-Pellerin-annonce-une-strategie-nationale-pour-l-architecture>
8. Fleur Pellerin, ministre de la Culture et de la Communication, déploie la stratégie nationale pour l'architecture. *Ministère de la Culture*: веб-сайт. URL: <http://www.culture.gouv.fr/Presse/Archives-Presses/Archives-Communiquees-de-presse-2012-2018/Annee-2015/La-strategie-nationale-pour-l-architecture>
9. Remise du rapport sur la stratégie nationale pour l'architecture. *Ministère de la Culture*: веб-сайт. URL: <http://www.culture.gouv.fr/Presse/Archives-Presses/Archives-Communiquees-de-presse-2012-2018/Annee-2015/Remise-du-rapport-sur-la-strategie-nationale-pour-l-architecture>
10. Une nouvelle ambition pour la création, l'architecture et le patrimoine. *Ministère de la Culture*: веб-сайт. URL: <http://www.culture.gouv.fr/Actualites/Une-nouvelle-ambition-pour-la-creation-l-architecture-et-le-patrimoine>
11. Discours de Fleur Pellerin, ministre de la Culture et de la Communication, prononcé à l'occasion de la présentation de la Stratégie nationale pour l'architecture, à Paris, le 20 octobre 2015 *Ministère de la Culture*: веб-сайт. URL: <http://www.culture.gouv.fr/Thematiques/Architecture/Strategie-nationale-pour-l-architecture/Presentation-de-la-Strategie-nationale-pour-l-architecture>
12. Journées nationales de l'architecture. веб-сайт. URL: <https://journeesarchitecture.culture.gouv.fr/>
13. Les Journées nationales de l'architecture. *Architecture*: веб-сайт. URL: <http://www.culture.gouv.fr/Thematiques/Architecture/Strategie-nationale-pour-l-architecture/Les-Journees-nationales-de-l-architecture>
14. Евмешкина Е.Л., Малюская В.А. Культурная политика и культурная динамика Украины на

современном этапе государственного развития. *Вестник государственного и муниципального управления*: Российская академия народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации, 2013. № 4. С. 83-90.

Єсіпов А.О., Мироненко В.П. НАЦИОНАЛЬНАЯ СТРАТЕГИЯ В ОБЛАСТИ АРХИТЕКТУРЫ КАК ЧАСТЬ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ. В статье изучается опыт Франции по защите национальной культуры в области архитектуры, поддержке архитекторов и популяризации французского архитектурного образования в мире. Рассматриваются инициативы на законодательном уровне, регулирующие механизмы поддержки национальной культуры. Многие принципы культурной политики Франции в области архитектуры можно оценить, как эффективные, а потому заслуживающие внимания и возможные для внедрения в Украине.

Ключевые слова: архитектура, архитектурное образование, культурная политика, государственная стратегия, архитектурная среда, национальная самобытность, культурное своеобразие.

Yesipov A.O., Myronenko V.P. NATIONAL STRATEGY IN THE FIELD OF ARCHITECTURE AS A PART OF CULTURAL POLICY. The article examines the French experience in protecting national culture in the field of architecture, supporting architects and popularizing French architectural education in the world. Initiatives at the legislative level governing the mechanisms supporting the national culture are considered. Many principles of the cultural policy of France in the field of architecture can be assessed as effective, and therefore worthy of attention and possible for implementation in Ukraine.

Keywords: architecture, architectural education, cultural policy, state strategy, architectural environment, national identity, cultural identity.

DOI: 10.29295/2311-7257-2019-96-2-149-155

УДК 72.01

Федак А. Я.,

Національний університет «Львівська політехніка»

(вул. С. Бандери, 12, Львів, 79013, Україна; e-mail: ann.fedak67@gmail.com ; orcid.org/0000-0002-7261-6889)

АРХИТЕКТУРНИ УТОПІЇ ХХ СТОЛІТТЯ: ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ

Архітектурні утопії це ідеї та концепції, які формуються поєднанням досконалих за формою та стилем об'єктів архітектури та планувальних схем міст з ідеальними моделями суспільного устрою. В статті означено та систематизовано найбільш поширені підходи до класифікації утопій в філософії, проаналізовано існуючі напрацювання щодо типологізації архітектурних утопій, окреслено основні способи класифікації та визначено ключові типи архітектурних утопій в ХХ столітті.

Ключові слова: утопії, архітектурні утопії, класифікація, утопічні ідеї, футуризм.

Вступ. Поняття «утопія» вперше використовує Т. Мор, називаючи так острівну державу з досконалим громадським устроєм. «Утопія (від грецьк. οὐ- не, τόπος- місце, тобто місце, якого немає) – модель вигаданого суспільства як втілення суспільного ідеалу, світоглядна форма освоєння майбутнього» [1, с. 659]. Утопічні концепції та архітектура тісно взаємодіють між собою: утопії використовують мистецтво проектування, як засіб створення умов для реалізації, а архітектура, зі свого боку, послуговується соціальними векторами, до яких прагнуть утопічні концепції [2]. Дані концепції описують ідеальні міста та держави, акцентуючи увагу на соціальної взаємодії мешканців, що повинна відбуватись у відповідно сформованому міському просторі [3].

Утопічні ідеї, які виникають, як результат незадоволення рівнем життя, завжди були фактором активного розвитку суспільства, зачіпаючи значну кількість галузей діяльності людини. Відповідно до цього, існує чимала кількість їхніх типів та підходів до класифікації. Проблема типологізації утопій загалом, а також спеціалізованих утопій (в тому числі архітектурних), потребує аналізу існуючих напрацювань та виявлення тенденцій щодо змін в даному питанні. Розуміння того, як класифікація архітектурних утопій поєднуються з загальними підходами до типологізації дозволить більш чітко зрозуміти контекст, а сукупний аналіз авторських моделей класифікації дасть комплексне розуміння типів архітектурних утопій в ХХ столітті.

Стан дослідження питання. Існує значна кількість напрацювань щодо підходів до класифікації утопій та авторських варіантів їхньої типологізації. Дана стаття опирається на праці таких теоретиків, як Шацкий Е., 1990 [4]; Сокотун Ю., 2011 [5]; Петрушенко О. П., 2007 [6], 2010 [7], 2012 [8]; Чорна Л. В., 2016 [9]. Для аналізу типів архітектурних утопій використано роботи Роу К., 1978 [10]; Іконнікова А. В., 2001 [11], 2004 [12]; Коулмана Н., 2005 [13]; Яскевича В. В., 2012 [14]; Одіджас С., 2014 [15].

Метою дослідження є виявити основні способи класифікації архітектурних утопій та визначити ключові типи архітектурних утопій ХХ століття.

Завданнями даного дослідження є фіксація та систематизація підходів щодо класифікації утопій; порівняння авторських моделей класифікації архітектурних утопій, та співставлення їх з підходами до типологізації утопій в філософії; визначення основних типів архітектурних утопій ХХ століття.

Результати дослідження структуровано відповідно до ключових етапів роботи на три підгрупи: основні підходи до класифікації утопій з точки зору філософії; архітектурна складова в працях філософів-утопістів; класифікація архітектурних утопій.

Основні підходи до класифікації утопій з точки зору філософії

Питанню класифікації утопій приділено значну кількість праць та досліджень, однак стверджувати про єдиний правильний варіант типологізації утопічних ідей на разі неможливо [4, с.46]. Згідно зі стратегією поведінки при створенні утопічної ідеї, виділяють декілька підходів до їхньої класифікації: «функціональний, історичний або аксіологічний» [5, с.127].

Функціональний підхід передбачає поділ утопій, відповідно до напрямку їхнього спрямування, на ті, що орієнтовані на «внутрішній світ» автора, або на зовнішнє середовище. В межах цього підходу виокремлюють героїчні, метою яких є досягнення змін на краще, та ескапістські утопії, які пропагують втечу туди, де все буде краще [5, с.128-130]. Згідно з даним підходом, існує декілька авторських варіантів типологізації утопій [5, с.128-130], які, для зручності порівняння, було структуровано в таблицю (рис. 1).

	Функціональний підхід класифікації утопій	
	героїчні утопії	ескапістські утопії
Л. Мамфорд	“утопії реконструкції”	“утопії втечі”
Є. Шацький	- утопії ордену - утопії політики	- утопії місця - утопії часу - утопії позачасового простору
С. Сізов	утопії дій	утопії споглядання: - утопії простору - утопії часу, - утопії вічної гармонії

Рис. 1 Авторські варіанти утопій відповідно до функціонального підходу їхньої класифікації

В межах історичного підходу утопії класифікують у відповідності з часовим періодом їхнього виникнення (Л. Мамфорд, Г. Клейс) [5, с. 131]. Це дозволяє аналізувати утопічні концепції в контексті поточних соціальних та політичних змін.

Відповідно до аксіологічного (ціннісного) підходу утопії поділяють з врахуванням найбільш значущих цінностей, які вони пропагують (А. Фогт, С. Сізов) [5, с. 131-132]. «Саме аксіологічний, ціннісний аспект виступає основою для конкретизації певної утопії, виразнішого окреслення ідеалу» [16, с. 73].

Незалежно від даних підходів, виокремлюють типи утопій щодо авторського права (рис. 2). Так, їх поділяють на авторські та народні (казки, перекази, народні оповідання тощо) утопії [8]. Авторські утопії розділяють на колективістські та індивідуалістичні [9, с. 252]. Колективістськими є концепції, які спільно розроблялись певною соціальною групою, та відображають сумісний утопічний ідеал. До авторських індивідуалістичних утопій відносяться праці філософів-утопістів, таких як Т. Мор, Т. Кампанелла, Д. Верас, Е. Г. Мореллі та інших.

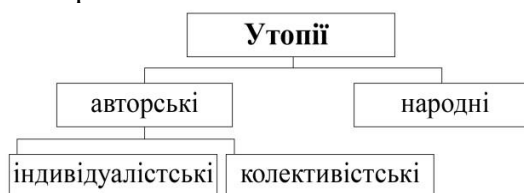

Рис. 2 Класифікація утопій відносно авторського права

Класифікація утопій відбувається відповідно до:

- базових засад, на які вони опираються: релігійні (на теологічні ідеї); раціоналістичні (на метафізичні аспекти); історичні (історичний підхід до творення світу) [4, с.52].
- «напрямку пошуків соціального ідеалу» [9]: ретроспективна утопія (джерелом натхнення є образи минулого, характерним є їхнє відтворення та спроби адаптації до реалій теперішнього); прогресистська утопія (базується на уявленні майбутнього);
- сфери діяльності, в межах якої вони виникають: екологічні, політичні, релігійні тощо [8, с.97].

Варто зазначити, що з-поміж спеціалізованих утопій (вузько напрямлених в межах певної галузі діяльності) виділяють архітектурні утопії. Основним завданням яких є гуманізація архітектурного простору, у відповідності з соціальною складовою утопічних ідей, і, як наслідок, забезпечення можливості їхньої реалізації [6, с.77].

Окрім загальних моделей класифікації утопій існує значна кількість авторських підходів. Найбільш відомими авторами є «Олександр Свентоховський (утопії індивідуальних епох), Льюїс Мамфорд (утопії втечі, утопії реконструкції), Франсуаза Чой (прогресивні та традиціоналістичні утопії), Георг Піхт (уявні, критичні та просвітницькі утопії), Г. В. Родос (утопії орієнтовані на розвиток вгору, зовнішні, внутрішні), Франк Е. Мануель (утопії мирного блаженства і щастя, динамічні утопії кращого майбутнього, еупсихія), Джоанна Камінська (консервативні та критичні утопії)» [15, с.6].

Додатковим способом існування утопій є утопічна свідомість [7, с.81]. Відповідно, виникає потреба навести можливі варіанти класифікації утопічної свідомості. Виділяють сцієнтистську (орієнтована на розвиток та вдосконалення науки); релігійну (основою майбутнього розвитку є теологічні уявлення про світ); партійно-політичну (гарантом реалізації утопічної ідеї є певна політична сила); культурно-мистецьку (важливим є вплив мистецтва, літератури, кінематографу); фінансово-корпоративну (ствердження

того, що можна досягнути ідеалу шляхом розвитку економіки, та, як наслідок, створення умов для реалізації утопічної концепції); екологічну (відмова від надбань цивілізації, та відтворення природних умов людського життя) утопічні свідомості [7]. Типи утопічної свідомості безпосередньо пов'язані з типам утопій.

Архітектурна складова в працях філософів-утопістів

Архітектурні утопії є одним з різновидів спеціалізованих утопій, однак, варто зазначити, що архітектура також є важливою складовою соціальних та політичних утопій (рис. 3).

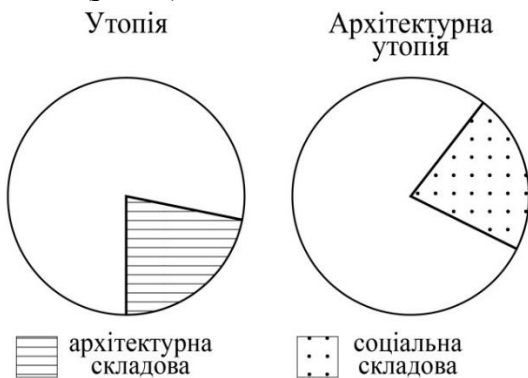

Рис. 3. Взаємозв'язок архітектури та утопій

Описи об'єктів архітектури та містобудівних особливостей є характерною ознакою авторських праць філософів-утопістів [6, с.75]. Як приклад, можна навести детальне означення планувальної структури міста в роботі Т. Мора «Утопія» (рис. 4): «Вулиці розплановані так, щоб мали зручний проїзд і були захищені від вітрів. Будинки винятково чисті. Довгий ряд будинків тягнеться безперервно вздовж усього кварталу, фасади їхні повернуті до фасадів будинків протилежного боку. Ці ряди розділяє вулиця завширшки в 20 футів. За будинками простягається вздовж усієї вулиці розлогий сад, звідусіль загороджений зовнішнім боком сусіднього кварталу» [17, с. 55-56].

В працях філософів-утопістів приділяється увага функціональному зонуванню, планувальній схемі, чисельності населення, геометричній формі міста чи селища в плані, розплануванню публічного простору, громадським та житловим будівлям, будівельним матеріалам, інфраструктурі тощо.

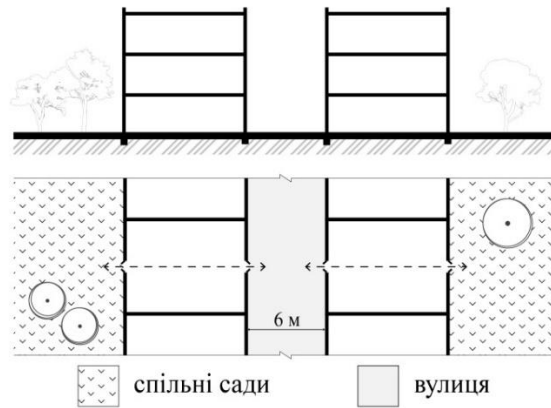

Рис. 4. Розпланування типової вулиці в м. Амаурот (Т. Мор «Утопія»)

Опираючись на характеристики архітектурних об'єктів, філософи-утопісти формують підґрунтя для забезпечення реалізації власних утопічних ідей. Як приклад, - уніфікація житлових будівель, неспроможність вносити зміни в стилістику чи внутрішнє розпланування. Це все відповідає ідеї відсутності приватної власності та забезпечення усіх громадян рівними умовами для життя [17, с. 56; 133; 144].

Класифікація архітектурних утопій

Архітектурні утопії - це утопічні концепції, авторами яких є архітектори та урбаністи. Вони відносяться до спеціалізованих утопій, та містять соціальну та політичну складові, як додаткові, а не основні вектори. Відповідно до визначення Іконнікова А. В. «...архітектурні утопії, утворені від соціально-утопічних ідеалів образи-цілі, що реалізуються архітектурою» [12, с.4].

Типологізація архітектурних утопій відбувається згідно загальних підходів до класифікації утопій. Таким чином, можна говорити про авторські архітектурні утопії, які в свою чергу поділяють на індивідуалістські та колективістські. До індивідуалістських архітектурних утопій відносяться проекти А. Сант-Еліа «Нове місто», Е. Говарда «Місто-сад» та інші. Як приклад колективістських – дипломний проект «Новий елемент розселення» (НЕР), авторства А. Гутнова, А. Бабурова, І. Лежави, А. Звездіна та інших [18].

Зустрічається поєднання різних спеціалізованих утопій (поділ відповідно до сфери діяльності, в межах якої виникають ідеї) між собою. Так, аркологія – напрямок містобудування, який базується на

взаємозв'язку екології та архітектури, виникає в результаті поєднання архітектурних утопій та екоутопій (опираються на засади екологічної утопічної свідомості). Автором даного напрямку є американський архітектор італійського походження Паоло Солері [19, с. 65]. Відповідно до положень аркології, які описані в його книзі «Аркологія: місто в образі людини» (англ. Arcology: The City in the Image of Man, 1969 р.), автор розробив проект міста Аркосанті (США). Ключовими ідеями Солері було впровадження використання екологічних матеріалів та методів будівництва; забезпечення мешканців усім необхідним в умовах компактного міського планування, що повинно було скоротити використання транспорту [20].

З-поміж робіт теоретиків архітектури також можна виділити авторські концепції класифікації утопій.

К. Роу (С. Rowe), досліджуючи архітектуру міст, наводить поділ утопій на класичні та революційні. Джерелом натхнення класичних утопій виступають традиційні уявлення про ідеал, характерною ознакою є орієнтація на незначну аудиторію, використання правильних, центричних форм (ідеальні міста Філарете, Скамоцці). Революційні опираються на активістські засади, та містять в собі парадигму раціонального суспільства і перебувають під впливом наукової революції (проекти Ле Корбюзьє, К-Н Леду) [10, с.13-16]. Даний спосіб класифікації можна віднести до поділу утопій згідно з функціональним підходом, де класичні – це ескапістські, а революційні – героїчні утопії.

В своїх теоретичних дослідженнях щодо архітектурних утопій, А. Іконніков використовує декілька підходів до класифікації утопій. Так, опираючись на модель поділу утопій згідно з ключовим напрямком пошуку соціального ідеалу, він поділяє архітектурні утопії на ретроспективні та прогресистські [12, с.11], а у відповідності з історичним підходом - класифікує їх за часовими періодами. Утопічні концепції які були до другої половини ХХ століття (період виникнення спеціалізованих архітектурних утопій), А. Іконніков

відносить до «домарксистських». Концепції даного етапу створювались узагальнено, як сукупність ідей щодо різних сфер життя (утопії Платона, Мора, Кампанелли та інших) [12, с.78]. Загалом, архітектурні утопії ХХ століття теоретик поділяє на естетичні (друга половина ХІХ ст. – початок ХХ ст.), «машинної ери» та соціальні утопії [12].

Утопії радянської архітектури ХХ століття А. Іконніков класифікує в хронологічному порядку [11, с. 277]:

1917-1923 рр. – прослідковується зв'язок з естетичними утопіями початку століття; основна увага приділяється паперовій архітектурі; присутні ретроспективні і прогресистські;

1923-1931 рр. – увага до технологічних досягнень, орієнтація на прогресистські утопії;

1931-1941 рр. – становлення утопій «вічних цінностей»;

1941-1954 рр. – утопії «вічних цінностей»;

1954-1965 рр. – становлення утопій соціалізму.

Також, А. Іконніков наводить поділ архітектурних утопій на підвиди, відносно мети з якою вони створюються:

- формування довершеного образу – храми, міста, райони;
- формотворення мови архітектури, «її словник, синтаксис і метафори» [12, с.10-11].

Архітектурні утопії другої половини ХХ століття характеризуються впливом розвитку технологій та футуристичними баченнями майбутнього [15]. Однією з найбільш поширених сучасних архітектурних утопій можна вважати ідею «розумного міста». Дана концепція передбачає використання новітніх технологій, для покращення умов життя мешканців, тим самим стаючи невід'ємною частиною міського простору [21].

Цінним для дослідження є підхід Н. Коулмана щодо класифікації архітектурних утопій. Беручи за основу фактор реалізованості концепцій, дослідник пропонує поділ на патологічні та конститутивні. Патологічні утопії,- ідеї, які неможливо втілити в життя, всупереч тому, що при

їхньому створенні ставиться за мету швидка реалізація. Характерною рисою є ігнорування напрацювань минулих століть, відсутність уваги до деталей. Антиподом патологічних є конститутивна утопія – рисами якої є увага до історії та контексту, акцент на поступовій та цілеспрямованій реалізації [13, с. 58-61].

Окрім окремих класифікацій, можна також зустріти згадки за різні типи архітектурних утопій, в працях, що мають відношення до даного питання. Так, В. Яскевич розробив класифікацію футуризму в архітектурі, виділивши «утопії», як передумови, що дали поштовх для подальшого розвитку футуристичних ідей. Відповідно до такого трактування, він поділяє їх на фантастику чи художні утопії (проекти Е. Булле, К.-Н. Леду, Я. Черніхова); філософські утопії (праці філософів, у яких, зпоміж іншого, було описано архітектуру ідеальних міст: Платон); антиутопії (Г. Веллс, Ф. Ланг). При цьому ідеальне місто Т. Мора – Амаурот, та місто Сонця Т. Кампанелли В. Яскевич відносить до соціальних футуризмів [14]. Можна не погодитись з даною класифікацією, оскільки для футуризму характерна орієнтація на майбутнє [22, с.138], водночас Т. Мор і Т. Кампанелла описували міста, які вони, чи їхні співрозмовники відвідували, отже, міста, які вже існують, а не є мрією, орієнтованою на майбутнє.

Ще одним прикладом використання існуючих класифікацій архітектурних утопій є аналіз впливу естетичних (концепція міста саду Е. Говарда) та соціалістичних архітектурних утопій (формування архітектури соцміста) на містобудівні тенденції Харкова у 20-30 рр. ХХ століття [23].

Важливо також відмітити, що дослідники часто акцентують свою увагу на певних виявах утопічної ідеї, що дозволяє говорити про відповідні їхні типи. Наприклад, дослідження вираження особливостей архітектури та містобудування в кінематографі, з точки зору утопічних концепцій [24, 25].

Висновки. Утопія – це інформаційна модель, яка відображає мрії та уявлення щодо досконалого суспільства. Існує значна кількість різноманітних підходів до їхньої

класифікації, найбільш поширеними з яких є функціональний, історичний та аксіологічний. Не залежно від цього, утопії поділяють на народні та авторські (індивідуалістські та колективістські).

Архітектурні утопії є одним з підвидів спеціалізованих утопій, та формуються уявленнями архітекторів та містобудівників про ідеальні міста, які відображають досконалу модель суспільного устрою. Архітектурні образи, завжди були невід’ємною складовою утопічних концепцій, допомагаючи філософам-утопістам втілювати мрії про ідеальні міста-держави. Як окремий напрямок архітектурні утопії виникають в ХІХ ст. в добу Постпросвітництва. Їх поділяють відповідно до існуючих загальних підходів до класифікації утопій: найбільш зручним є поділ в межах історичного підходу. Так, відносно часового проміжку їхнього виникнення в ХХ столітті виділяють естетичні утопії; утопії «машинної ери» та соціалістичні утопії.

Не залежно від типу, ключовим завданням архітектурних утопій є гуманізація архітектурного простору, використання правильних та довершених за стильовими та функціональними характеристиками архітектурних та містобудівних елементів, які сприяють реалізації соціальних утопічних ідей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Філософський енциклопедичний словник / гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
2. Picon A. Learning from utopia: contemporary architecture and the quest for political and social relevance. *Journal of Architectural Education*, 2013. 67. No.1. P. 17-23. URL: https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/10579145/picon_learningfrom.pdf?sequence=1 (дата звернення: 23.03.2019 р.)
3. Utopian Typologies. *ARCH 7130 Research studio Fall 2017 Instructor: Tim Love*: веб-сайт. URL: https://issuu.com/neuarchitecture/docs/utopian_typologies (дата звернення 23.03.19)
4. Шацкий Е. Утопия и традиция. М.: Прогресс, 1990. 456 с.
5. Сокотун Ю. Типология утопий: поиск оснований. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Философия. Культурология. Политология. Социология»*. 2011. Т. 24 (63). №3-4. С. 126-135. URL: [НАУКОВИЙ ВІСНИК БУДІВНИЦТВА, 2019, Т.1, № 2\(96\)](http://sn-</div><div data-bbox=)

- philcultpol.cfuv.ru/wp-content/uploads/2016/12/15_sok.pdf (дата звернення 5.03.19)
6. Петрушенко О. П. Місто та його образ як фактори формування утопії. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2007. № 578. С. 74-78.
 7. Петрушенко О. П. Модифікації утопії та різновиди утопічної свідомості у сучасному світі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 661. С. 80-84.
 8. Петрушенко О. П. Утопія та футурологія: різні способи передбачення майбутнього. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 723. С. 94-98.
 9. Чорна Л. В. До питання розмежування ідеалу та утопії: класифікація утопій. *Гілея: науковий вісник*. 2016. Вип. 114. С. 250-255.
 10. Rowe С., Koetter F. *Collage city*. Cambridge MA and London: MIT Press, 1978. 185 p.
 11. Иконников А. В. Архитектура XX века. Утопии и реальность: в 2 т. Т. 1. М.: Прогресс-Традиция, 2001. 656 с.
 12. Иконников А. В. Утопическое мышление и архитектура. М.: Архитектура-С, 2004. 400 с.
 13. Coleman N. *Utopias and Architecture*. London: Routledge, 2005. 334 p.
 14. Яскевич В.В. Классификация утопий и футуризм в архитектуре. *Высшая школа Казахстана*. 2012. № 1(2). URL: https://www.researchgate.net/publication/271513787_Klassifikacia_utorij_i_futurizmov_v_arhitekture (дата звернення 10.03.19)
 15. Odyjas E. Utopian projects: yesterday and today. *Architecture Civil Engineering Environment*. 2014. Vol. 7. No. 4. P. 5-10.
 16. Петрушенко О. Порівняльна характеристика ідеалу та утопії як утворень свідомості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2006. № 550. С. 72-76.
 17. Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця: пер. з лат. К.: Дніпро, 1988. 207 с.
 18. Новый элемент расселения: на пути к новому городу. / А. Бабуров и др. М.: Стройиздат, 1966. 128 с.
 19. Grierson D. Unfinished business at the urban laboratory: Paolo Soleri, Arcology, and Arcosanti. *Open house international*. 2016. Vol. 41. No. 4. P. 63-72.
 20. Ruth A. Rae. Arcology, Arcosanti and the green urbanism vision. *Open house international*. 2016. Vol. 41. No. 4. P. 56-62.
 21. Ладигіна І. В. «Smart city» - складна підсистема в складній системі міста. *Науковий вісник будівництва*. 2018. Т. 94. № 4. С. 52-59.
 22. Словник соціологічних і політологічних термінів. / за заг. ред. В. І. Астахової. К.: Вища школа, 1993. 140 с.
 23. Гелла Е.И., Качемцева Л.В. Влияние утопических идей на градостроительную практику в Харькове в 1920-30-х гг. *Науковий вісник будівництва*. 2018. Т. 93. № 3. С. 41-49.
 24. Русев К. В. Механізми апробації архітектурних утопій в екологічних антиутопіях науково-фантастичних фільмів ХХ-початку ХХІ століть. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Архітектура*. 2015. № 836. С. 60-63.
 25. Remizova O., Rusiev K. Architectural utopia through the prism of cinematographic architectural images of the XX–XXI centuries. *Architectural studies*. 2016. Vol. 2. No. 1. P. 58-64.

Федак А. Я. АРХИТЕКТУРНЫЕ УТОПИИ ХХ ВЕКА: ОСОБЕННОСТИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И КЛАССИФИКАЦИИ. Архитектурные утопии это идеи и концепции, которые формируются сочетанием совершенных по форме и стилю объектов архитектуры и планировочных схем городов с идеальными моделями общественного устройства. В статье обозначены и систематизированы наиболее распространенные подходы к классификации утопий в философии, проанализированы существующие наработки по типологизации архитектурных утопий, определены основные способы классификации и ключевые типы архитектурных утопий в ХХ веке.

Ключевые слова: утопии, архитектурные утопии, типологизация, утопические идеи, футуризм.

Fedak A. Y. ARCHITECTURAL UTOPIAS OF XX CENTURY: ASPECTS OF DEFINITION AND CLASSIFICATION. Architectural utopias are ideas and concepts formed by a combination of perfect shapes and style of architectural objects and town planning diagrams with perfect models of social structure. The article outlines and systematizes the most common approaches to the classification of utopias in philosophy, analyzes existing developments regarding the typology of architectural utopias, outlines the main methods of classification and identifies key types of architectural utopias in the XX century.

Key words: utopia, architectural utopia, typology, utopian ideas, futurism.